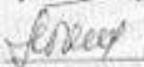

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

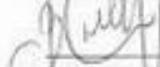
Декан соціально-гуманітарного факультету

 Оксана ГОМОТЮК

« 29 » 08 2025р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

 Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 29 » 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Рисунок»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 02 Культура і мистецтво
спеціальність – 022 Дизайн
спеціалізація – 022.01 Графічний дизайн
освітньо-професійна програма – «Графічний дизайн»

кафедра архітектури та дизайну

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Лабораторні (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	2	3	16	44	4	8	48	120	3

29.08.2025р.

Тернопіль – ЗУНУ
2025

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми «Графічний дизайн» підготовки бакалавра галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 022 Дизайн спеціалізації 022.01 Графічний дизайн затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26.06.2024 року, зі змінами, протокол №8 від 26.06.2025 року)).

Робочу програму склала викладач кафедри архітектури та дизайну **Кулик Ольга Сергіївна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри архітектури та дизайну, протокол № 1 від «_26_» серпня 2025 р.

В.о. завідувача кафедри архітектури та дизайну, д.архітектури ., професор

Оксана ДЯЧОК

Гарант ОП «Графічний дизайн»
к.пед.н., доц.

Ірина ЦДИЛО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Рисунок»

1. Опис дисципліни «Рисунок»

Дисципліна «Рисунок»	Галузь знань, спеціальність, ОПЗ, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Статус дисципліни <i>обов'язкова</i> Мова навчання <i>українська</i>
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність: 022 «Дизайн» Спеціалізація: 022.01 Графічний дизайн	Рік підготовки: <i>Денна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 3</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Графічний дизайн»	Лекції: <i>Денна – 16 год.</i> Лабораторні заняття: <i>Денна – 44 год.</i>
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 48 год.</i> Тренінг: <i>Денна – 8 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 4 год.</i>
Тижневих годин – 8 з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – 3 с. екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Рисунок»

2.1. Мета вивчення дисципліни «Рисунок»

Метою викладання навчальної дисципліни «Рисунок» є професійна підготовка фахівця з високим рівнем графічної майстерності на основі поступового засвоєння ними теоретичних основ образотворчої грамоти, формування умінь та навичок реалістичного зображення, розвиток зорової пам'яті та уяви, що сприяє активному процесу естетичного сприймання навколишнього світу та відтворення у процесі самостійного рішення завдань художньої діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- навчити здобувачів логічно осмислювати побачене, вміти визначити засоби вираження художнього значення природи, цілісно сприймати зображуваний об'єкт, вміти грамотно компоувати зображення у форматі, передавати вірний характер пропорційних співвідношень природи та конструктивну побудову форми, передавати об'єм предметів та характер освітлення;
- застосовувати знання з лінійної перспективи для відтворення просторовості зображення;
- використовувати знання з пластичної анатомії для грамотного зображення фігури людини;
- виробити навички роботи з різноманітними графічними матеріалами;
- ознайомити здобувачів з різноманітними принципами стилізації, формалізації та інтерпретації натурального зображення задля більшої виразності твору, загальною теорією композиції, що застосовується при зображенні різноманітних предметів і предметно-просторових ситуацій;
- навчити здобувачів методично правильно застосовувати виконувати поставлені перед ними завдання розкрити сучасні підходи до художнього узагальнення предметних форм.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК06. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК09. Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни:

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з курсів «Історія мистецтва», «Живопис», «Композиція і кольорознавство».

2.5. Результати навчання:

ПР07. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розробленнях у художньо-проектних вирішень.

ПР11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.

3. Зміст дисципліни «Рисунок»

Змістовий модуль I. Анатомічна будова голови людини.

Малювання голови людини

Тема 1. Площинна обрубівка черепа.

Особливості будови частини черепа, що відповідає обличчю. Анатомічний розбір малюнка голови людини.

Тема 2. Рисунок обрубної моделі голови людини

Компонування зображення, враховуючи зоровий центр зображальної поверхні. Створення спрощеної моделі голови, маючи головною ідеєю вивчення її конструктивної основи. Показ засобами лінії і тону логіки будови цілісної форми умовними площинами.

Тема 3. Рисунок черепа у двох позиціях

Вивчення конструктивно-анатомічної будови черепа людини, особливостей кісток частин черепа; оволодіння прийомами їх відображення з різних точок зору у відповідній взаємозалежності.

Тема 4. Рисунок античної голови

Побудова та промодельовання тоном малюнку гіпсової голови з передачею матеріальності (фактури гіпсу). Рисунок античної голови (Сократ).

Тема 5. Малювання голови людини

Малювання живої голови людини. Узагальнення та деталізація, цілісне сприйняття малюнка. Начерки та замальовки голови людини в різних положеннях. передача характеру, руху, пропорцій голови. Виявлення конструктивної основи форми голови. Розвиток здібностей швидкого схоплення основних рис моделі. Творчий портрет довільним матеріалом.

Змістовий модуль II. Анатомічний аналіз фігури людини.

Малювання фігури людини. Ескізи тварин і птахів

Тема 6. Анатомічний аналіз скелета людини та анатомічний аналіз мускулатури людини стосовно до задач навчального малюнка

Слідкування за характером розміщення костей в фас та профіль; промальовування суглобів – ліктьові, колінні, кистей рук та стопи, плечового та тазостегнового поясів. Рисунок гіпсової фігури людини. Передавання пластичного образу гіпсової моделі. Виявлення анатомічних закономірностей будови м'язів людини, основних взаємопереходів м'язів тіла; узагальнення дрібного членування. Передання об'єму, конструкції фігури, пропорційного співвідношення частин фігури, виразності моделі.

Тема 7. Аналіз форми людського тіла в малюнку

Компонування зображення, враховуючи фасову або профільну позицію малюючого. Особливості поєднання профільного зображення, встановлення пропорції фігури. Анатомічний аналіз форм натури, щоб знайти живу пластику тіла. Побудова об'ємів за допомогою їх виліпки світлотінню.

Тема 8. Ескізи тварин і птахів

Передавання пластичного образу гіпсової моделі. Виявлення анатомічних закономірностей будови м'язів тварин і птахів, основних взаємопереходів м'язів тіла; узагальнення дрібного членування. Побудова об'ємів за допомогою їх виліпки світлотінню.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Рисунок»

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Лабор. заняття	Сам. робота	Інд. робота	Тренінг	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль I. Анатомічна будова голови людини. Малювання голови людини</i>						
Тема 1. Площинна обрубковка черепа	2	2	6	2	4	Поточне оцінювання
Тема 2. Рисунок обрубної моделі голови людини	2	4	6			Поточне оцінювання
Тема 3. Рисунок черепа у двох позиціях	2	4	6			Поточне оцінювання
Тема 4. Рисунок античної голови	2	6	6			Поточне оцінювання
Тема 5. Малювання голови людини	2	6	6			Поточне опитування Модульна робота
<i>Змістовий модуль II. Анатомічний аналіз фігури людини. Малювання фігури людини. Ескізи тварин і птахів</i>						
Тема 6. Анатомічний аналіз скелета людини та анатомічний аналіз мускулатури людини стосовно до задач навчального малюнка	2	8	6	2	4	Поточне оцінювання
Тема 7. Аналіз форми людського тіла в малюнку	2	8	6			Поточне оцінювання
Тема 8. Ескізи тварин і птахів	2	6	6			Поточне опитування Модульна робота
Всього:	16	44	48	4	8	Іспит

5. Тематика лабораторних занять

Змістовий модуль I. Анатомічна будова голови людини.

Малювання голови людини

Лабораторне заняття № 1

Тема 1. Площинна обрубковка черепа.

Питання для обговорення:

1. Особливості будови частини черепа, що відповідає обличчю.
2. Практичне завдання: Анатомічний розбір малюнка голови людини.

Лабораторне заняття № 2

Тема 2. Рисунок обрубної моделі голови людини

Питання для обговорення:

1. Компонування зображення, враховуючи зоровий центр зображальної поверхні.
2. Практичне завдання: Створення спрощеної моделі голови, маючи головною ідеєю вивчення її конструктивної основи.
3. Показ засобами лінії і тону логіки будови цілісної форми умовними площинами.

Лабораторне заняття № 3

Тема 3. Рисунок черепа у двох позиціях

Питання для обговорення:

1. Вивчення конструктивно-анатомічної будови черепа людини, особливостей кісток частин черепа; оволодіння прийомами їх відображення з різних точок зору у відповідній взаємозалежності.
2. Практичне завдання: Рисунок черепа у двох позиціях.

Лабораторне заняття № 4

Тема 4. Рисунок античної голови

Питання для обговорення:

3. Побудова та промодельовання тоном малюнку гіпсової голови з передачею матеріальності (фактури гіпсу).
4. Практичне завдання: Рисунок античної голови (Сократ).

Лабораторне заняття № 5

Тема 5. Малювання голови людини

Питання для обговорення:

1. Малювання живої голови людини. Узагальнення та деталізація, цілісне сприйняття малюнка.
2. Начерки та замальовки голови людини в різних положеннях. передача характеру, руху, пропорцій голови.
3. Виявлення конструктивної основи форми голови. Розвиток здібностей швидкого схоплювання основних рис моделі.
4. Практичне завдання: Творчий портрет довільним матеріалом.

Змістовий модуль II. Анатомічний аналіз фігури людини.

Малювання фігури людини. Ескізи тварин і птахів

Лабораторне заняття № 6

Тема 6. Анатомічний аналіз скелета людини та анатомічний аналіз мускулатури людини стосовно до задач навчального малюнка

Питання для обговорення:

1. Слідкування за характером розміщення костей в фас та профіль; промальовування суглобів – ліктьові, колінні, кистей рук та стопи, плечового та тазостегнового поясів.
2. Виявлення анатомічних закономірностей будови м'язів людини, основних взаємопереходів м'язів тіла; узагальнення дрібного членування.
3. Передання об'єму, конструкції фігури, пропорційного співвідношення частин фігури, виразності моделі.
4. Практичне завдання: Рисунок гіпсової фігури людини. Передавання пластичного образу гіпсової моделі.

Практичне заняття № 7

Тема 7. Аналіз форми людського тіла в малюнку

Питання для обговорення:

1. Компонування зображення, враховуючи фасову або профільну позицію малюючого.
2. Особливості поєднання профільного зображення, встановлення пропорції фігури.
3. Анатомічний аналіз форм натури, щоб знайти живу пластику тіла.
4. Практичне завдання: Побудова об'ємів за допомогою їх виліпки світлотінню.

Практичне заняття № 8

Тема 8. Ескізи тварин і птахів

Питання для обговорення:

1. Передавання пластичного образу гіпсової моделі.
2. Виявлення анатомічних закономірностей будови м'язів тварин і птахів, основних взаємопереходів м'язів тіла; узагальнення дрібного членування.
3. Практичне завдання: Побудова об'ємів за допомогою їх виліпки світлотінню.

6. Самостійна робота

Самостійна робота студентів є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час. Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш детальнішого розгляду тематики курсу з використанням рекомендованих матеріалів і виконанням практичних завдань.

Самостійна робота студентів є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час. Головна мета проведення самостійної роботи полягає у необхідності більш детальнішого розгляду тематики курсу з використанням рекомендованих матеріалів і виконанням практичних завдань.

Самостійна робота студентів із дисципліни «Рисунок» передбачає:

- 1) виконання практичних завдань;

2) виконання творчих завдань.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

№ п/п	Тематика
1.	Зарисовки черепа у різних позиціях.
2.	Замальовки частин обличчя людини (око, ніс, губи, вухо).
3.	Рисунок екорше голови (модель Гудона).
4.	Рисунок античної голови (Антиной).
5.	Портретні начерки та замальовки.
6.	Рисунок екорше торсу людини (модель Гудона).
7.	Начерки та замальовки двох фігурної композиції.
8.	Начерки та замальовки тварин та птиці.

Додаткові бали та заохочення за неформальну освіту

Здобувачі освіти мають можливість отримати додаткові бали (до 10% від загальної оцінки за модуль) за участь у неформальних освітніх активностях, пов'язаних із тематикою курсу:

участь у вебінарах, майстер-класах або конкурсах з пластичної анатомії.

Умови зарахування балів: для отримання додаткових балів необхідно надати викладачу сертифікат, посилання на роботу або інший підтверджуючий документ із коротким описом (до 200 слів) того, як отриманий досвід допоміг у вивченні дисципліни.

Важливо: максимальна кількість додаткових балів за неформальну освіту не може перевищувати 10% від загального вагового коефіцієнта модуля. Деталі зарахування узгоджуються з викладачем індивідуально.

7. Тренінг з дисципліни

Організація і проведення тренінгу:

Тема: Рисунок голови Венери (Антонія, Вольтера, Гомера).

Порядок проведення:

1. Ознайомити здобувачів із рисувальними особливостями конструктивного й тонового зображення гіпсової канонічної скульптурної голови.
2. Здійснити академічний рисунок гіпсової голови Венери.

8. Методи навчання

Для забезпечення ефективного та всебічного опанування дисципліни пропонується застосовувати комбінацію традиційних, інтерактивних та інноваційних методів навчання, що сприятимуть розвитку теоретичних знань, практичних навичок, критичного мислення та творчих здібностей студентів.

1. Теоретичні лекції:
 - Введення в основи рисунка, історію мистецтва, стилі та техніки.
 - Обговорення принципів композиції, кольору та форми.
2. Практичні заняття:
 - Регулярні практичні заняття з малювання з натури (люди, предмети, пейзажі).
 - Виконання вправ на розвиток технік малювання (штрихування, контур, текстура).
3. Проектна діяльність:
 - Створення індивідуальних або групових проектів, що включають різні техніки рисунка.
 - Розробка концептуальних ідей для графічного дизайну з використанням рисунку.
4. Критичний аналіз:
 - Проведення обговорень робіт студентів та відомих художників.
 - Аналіз помилок та досягнень у виконанні завдань.
5. Майстер-класи:
 - Запрошення професійних художників для проведення майстер-класів.
 - Вивчення нових технік та матеріалів.
6. Онлайн-курси та ресурси:
 - Використання платформ для онлайн-навчання (Coursera, Skillshare) для самостійного вивчення.
 - Перегляд відеоуроків та матеріалів на YouTube.
7. Виставки та конкурси:
 - Участь у виставках, конкурсах та фестивалях для демонстрації своїх робіт.
 - Організація внутрішніх виставок у навчальному закладі.
8. Крос-дисциплінарний підхід:
 - Використання рисунка як основи для створення цифрових ілюстрацій.
9. Рефлексія та самооцінка:
 - Заохочення студентів до ведення творчого щоденника або блогу.
 - Проведення сесій самооцінки для аналізу власного прогресу.
10. Індивідуальні консультації:
 - Регулярні консультації з викладачами для обговорення особистих цілей та труднощів у навчанні.
 - Персоналізовані рекомендації щодо розвитку навичок.
11. Інноваційні методи:
 - Використання ШІ для генерації ілюстрацій на основі текстових запитів. Це може допомогти студентам візуалізувати свої ідеї та експериментувати з різними стилями.

Аналіз стилю:

- Використання ШІ для аналізу художніх стилів та їх елементів. Студенти можуть вивчати, як різні художники використовують композицію, колір і текстуру, а також отримувати рекомендації щодо власного стилю.

Симуляція творчих процесів:

- Використання моделей ШІ для симуляції творчих процесів художників, що дозволяє студентам зрозуміти, як виникають ідеї та як їх можна реалізувати.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Рисунок» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях, індивідуальних бесідах та виконання ними завдань самостійної роботи, перегляд творчих робіт;
- модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;
- підсумковий контроль проводиться у формі екзамену у термін, визначений графіком підсумкового контролю.

10. Політика оцінювання.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів установлюються конкретні терміни. Перескладання модулів здійснюється в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету чи інституту.

Політика щодо визнання результатів навчання

Відповідно до «Положення про визнання в Західноукраїнському національному університеті результатів попереднього навчання» (https://www.wunu.edu.ua/pdf/pologenyua/Polozhennya_ruzult_poper_navch.pdf) здобувачам вищої освіти може бути зараховано результати навчання (неформальної / інформальної освіти, академічної мобільності тощо) на підставі документів, що їх підтверджують (сертифікати, довідки, документи про підвищення кваліфікації тощо). Рішення про зарахування здобувачу результатів (певного освітнього компонента в цілому, або ж окремого виду навчальної роботи за таким освітнім компонентом) приймає вповноважена Комісія з визнання результатів навчання за процедурою, визначеною вищезазначеним положенням.

11. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Рисунок» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової екзаменаційного кредиту:

Модуль 1 (теми 1-5)		Модуль 2 (теми 6-8)		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 завдань – не менше 5 оцінок).	Модульний контроль 1 проводиться на лабораторному занятті. Оцінка – за підсумкову роботу	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (3 завдань – не менше 3 оцінок).	Модульний контроль 1 проводиться на лабораторному занятті. Оцінка – за підсумкову роботу	Визначається як оцінка, отримана за виконане завдання під час тренінгу	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконані завдання самостійної роботи	Виконання практичної творчої роботи: натюрморт з гіпсовою го вою, творче вирішення.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Критерії оцінювання практичного завдання

Назва критерію	Характеристика критерію
<i>Технічна майстерність</i>	Оцінюється рівень володіння техніками малювання, такими як лінія, форма, тінь, текстура та колір. Включає в себе правильність виконання основних елементів рисунка, таких як пропорції, перспектива і анатомія.
<i>Композиція</i>	Аналізує, як елементи рисунка взаємодіють один з одним і розташовані на площині. Включає в себе баланс, ритм, акцент і використання простору. Композиція повинна бути гармонійною та привабливою для глядача.
<i>Креативність та оригінальність</i>	Оцінює унікальність ідей, які були використані в роботі. Чи є робота інноваційною? Чи демонструє вона новий підхід до теми або стилю? Креативність може проявлятися в концепції, виконанні або використаних матеріалах.
<i>Зрозумілість та виразність</i>	Оцінює, наскільки чітко передана ідея або емоція в рисунку. Чи зрозумілий зміст роботи? Чи викликає вона емоційний відгук у глядача? Виразність може включати в себе також динаміку та рух.

Виконання завдання	Оцінює, наскільки добре студент виконав поставлене завдання відповідно до його умов. Чи дотримувався він заданої теми або стилю? Чи були враховані всі вимоги до роботи?
Презентація	Оцінює, як студент представив свою роботу. Це може включати оформлення рисунка, чистоту виконання, а також усну презентацію (якщо така є). Важливо, щоб робота виглядала професійно та акуратно.

Характеристика рівнів практичних завдань

За шкалою ЗУНУ	Характеристика рівнів виконаних завдань
90-100	Студент демонструє виняткові навички малювання та глибоке розуміння теми. Рисунок є надзвичайно детальним, точним і естетично привабливим. Всі елементи композиції виконані з високою майстерністю, пропорції і форми відповідають реальності. Використання світлотіні, кольору та текстури є професійним, що підкреслює об'ємність і глибину форм. Робота вражає оригінальністю, креативністю та високою художньою цінністю.
85-89	Студент демонструє добрі навички малювання та зрозуміле виконання завдання. Рисунок має незначні недоліки в деталях або пропорціях, але загалом є точним і естетично привабливим. Основні елементи композиції представлені чітко, а техніка малювання є впевненою. Робота вражає, але може бути вдосконалена в деяких аспектах.
75-84	Студент має середній рівень виконання. Рисунок демонструє базові навички малювання, але є помітні недоліки в пропорціях або деталізації форм. Основні елементи представлені, проте їхнє виконання може бути не зовсім точним. Робота потребує вдосконалення, але загалом передає основну ідею.
65-74	Студент демонструє нижчий середній рівень виконання. Є серйозні проблеми з точністю пропорцій та форм, а також недостатня деталізація. Техніка малювання може бути обмеженою, а композиція - незбалансованою. Робота потребує значного вдосконалення для досягнення кращої якості.
60-64	Студент має низький рівень виконання. Рисунок містить численні помилки в пропорціях і формах. Техніка малювання є незадовільною, а деталі - невиразними. Робота виглядає недбало і потребує суттєвого покращення для досягнення базового рівня якості.

35-59	Дуже низький рівень виконання. Студент не зміг продемонструвати базові навички малювання або розуміння теми. Рисунок містить серйозні помилки, які заважають сприйняттю роботи. Відсутня деталізація, композиція та правильність форм, що робить роботу незадовільною.
1-34	Незадовільний рівень виконання. Студент не виконав завдання або робота є абсолютно незрозумілою та не відповідає темі. Відсутня будь-яка спроба відтворити елементи композиції чи застосувати техніку малювання. Робота не підлягає оцінюванню через її низьку якість.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Натюрморт з гіпсовою головою (рисунок, творче вирішення)

90–100 балів – відмінно Робота виконана на високому професійному рівні. Правильно передано пропорції гіпсової голови та предметів натюрморту, їх конструкцію і просторове розташування. Композиція є врівноваженою та цілісною. Переконаливо передано об'єм, світлотіньові відношення, матеріальність предметів і глибину простору. Рисунок відзначається грамотним використанням графічних засобів, виразною пластикою форми та творчим підходом до вирішення завдання. Робота виконана акуратно та демонструє високий рівень володіння технікою рисунку.

85–89 балів – дуже добре Робота виконана якісно, з правильним передаванням основних пропорцій, конструкції та простору. Світлотіньове моделювання форми є достатньо переконливим. Композиція добре організована. Можливі незначні неточності у пропорціях або тональних відношеннях, які не впливають суттєво на загальне сприйняття роботи.

75–84 бали – добре Завдання виконано правильно в основному. Передано загальні пропорції та форму предметів, однак спостерігаються окремі помилки у конструкції, перспективі або тональному вирішенні. Композиція вирішена задовільно, але може бракувати глибини опрацювання деталей або виразності рисунку.

65–74 бали – посередньо Робота виконана з помітними недоліками. Пропорції гіпсової голови або предметів частково порушені, просторові відношення передані неточно. Світлотіньове моделювання форми недостатньо переконливе. Композиція вирішена поверхнево, відчувається недостатній рівень опрацювання.

60–64 бали – задовільно Завдання виконано на мінімально достатньому рівні. Основні елементи натюрморту передано, однак робота містить значні помилки у пропорціях, конструкції або тональних відношеннях. Простір та об'єм передані слабо. Робота виглядає незавершеною.

35–59 балів – незадовільно Робота виконана частково або з істотними помилками. Порушено пропорції та конструкцію гіпсової голови, неправильно передано простір і об'єм. Світлотіньове вирішення слабке або відсутнє. Завдання не відповідає основним вимогам академічного рисунку.

1–34 бали – незадовільно Екзаменаційне завдання практично не виконано або виконано на дуже низькому рівні. Відсутнє розуміння конструкції, пропорцій і просторових відношень. Робота не відповідає вимогам навчального завдання.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

90–100 балів – відмінно Студент повністю виконав усі завдання самостійної роботи. Роботи демонструють високий рівень володіння академічним рисунком, правильне передавання пропорцій, конструкції та анатомічної будови. Переконаливо передано об'єм, простір і світлотіньові відношення. Начерки та замальовки виконані впевнено, з чітким розумінням пластики форми. Роботи відзначаються акуратністю, цілісністю та художньою виразністю.

85–89 балів – дуже добре Завдання виконано повністю. Роботи демонструють правильне розуміння пропорцій і конструкції форми, достатньо переконаливо передано об'єм і простір. Можливі незначні неточності в пропорціях або світлотіньовому моделюванні, які не впливають суттєво на загальне враження.

75–84 бали – добре Студент виконав основні завдання самостійної роботи. Передано загальні пропорції та форму об'єктів, однак спостерігаються окремі помилки у конструктивній побудові, перспективі або тональному вирішенні. Начерки виконані правильно, але потребують більш глибокого опрацювання форми.

65–74 бали – посередньо Завдання виконано частково або з помітними недоліками. Пропорції та конструкція форм передані неточно. Світлотіньове моделювання недостатньо переконаливе, просторові відношення передані слабо. Роботи потребують більшого опрацювання.

60–64 бали – задовільно Студент виконав мінімальні вимоги самостійної роботи. Роботи містять значні помилки у пропорціях, конструкції або передачі об'єму. Частина завдань виконана поверхнево або неповністю.

35–59 балів – незадовільно Завдання виконано частково або формально. Роботи демонструють слабке розуміння конструкції та пропорцій, недостатній рівень володіння графічними засобами. Значна частина завдань виконана неправильно або відсутня.

1–34 бали – незадовільно Самостійні завдання практично не виконані або виконані на дуже низькому рівні. Роботи свідчать про відсутність необхідних знань і навичок академічного рисунку.

Критерії оцінювання тренінгу

90–100 балів – відмінно Студент демонструє високий рівень розуміння конструктивної будови гіпсової голови. Правильно передає пропорції, анатомічну структуру та просторове розташування форми. Переконаливо передано об'єм і світлотіньові відношення. Рисунок є цілісним, грамотно побудованим композиційно, з чітким конструктивним аналізом форми. Робота виконана акуратно, з упевненим володінням графічними засобами.

85–89 балів – дуже добре Студент правильно передає основні пропорції та конструкцію голови. Просторові та тональні відношення передані достатньо переконаливо. Рисунок виконано грамотно, проте можуть бути незначні неточності у пропорціях або тональному моделюванні.

75–84 бали – добре Завдання виконано загалом правильно. Передано основні пропорції та форму голови, проте спостерігаються окремі помилки у конструктивній побудові або світлотіньовому вирішенні. Рисунок є зрозумілим, але потребує більш глибокого опрацювання форми.

65–74 бали – посередньо Робота виконана з помітними недоліками. Частково порушено пропорції, недостатньо точно передано конструкцію та об'єм форми. Світлотіньове моделювання поверхове, відчувається недостатній рівень аналізу форми.

60–64 бали – задовільно Студент виконав завдання на мінімально достатньому рівні. Загальна форма голови передана, проте є значні помилки у пропорціях, конструкції або тональних відношеннях. Рисунок виглядає незавершеним.

35–59 балів – незадовільно Завдання виконано частково або з суттєвими помилками. Неправильно передано пропорції та конструкцію голови, відсутнє переконаливе світлотіньове вирішення. Робота не відповідає основним вимогам академічного рисунку.

1–34 бали – незадовільно Завдання практично не виконано або виконано на дуже низькому рівні. Відсутнє розуміння пропорцій, конструкції та об'єму форми.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-8
2	Проекційний екран	1-8
3	Наявність доступу до мережі Інтернет (за необхідності)	1-8
4	Ноутбук	1-8
5	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для	1-8

	проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
6	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-8

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Гілязова Н.М. Рисунок. Живопис.: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 112с., іл.
2. Джахірул Амін. Анатомія для художників. Наочний посібник із зображення людського тіла. К.: ArtHuss, 2022. 304 с.
3. Карпенко О.В. Рисунок голови і фігури людини: метод. реком. Київ: ДАКККіМ, 2007.
4. Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція: навч. посібник для студ. ВНЗ. Львів: Видавництво львівської політехніки, 2012. 300 с.
5. Клименюк Т. М. Креслення. Рисунок: навч. Посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 244 с.
6. Ковпаненко Н. Г. Київська Рисувальна школа [Архівовано 17 Серпня 2016 у Wayback Machine.] // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол. В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. Київ : Наукова думка, 2007. Т. 4 : Ка Ком. С. 230. 528 с. : іл. ISBN 978-966-00-0692-8.
7. Лисенко-Ткачук І. В. Ретроспекція розвитку лінійної графіки та її роль у дизайні середовища. Культура і сучасність: альманах. 2020. № 2. С. 164-169. Київ. НАКККіМ.
8. Луміс Е. Рисуємо голови та руки: переклад з англ. Ліна Тараненко. Київ: ArtHuss, 2024. 156 с.
9. Луміс Е. Як досягти успіху в рисунку. К.: ArtHuss, 2025. 160 с.

Електронні ресурси

1. <http://all-drawings.livejournal.com/tag/-6>
2. <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/df7bf4b5-56c6-4ae9-8827-7df6223f303f/content>
3. <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/df7bf4b5-56c6-4ae9-8827-7df6223f303f/content>
4. <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/12647/1/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%90%D0%A0%D0%A5%D0%86%D0%A2%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%A3%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%A0%D0%98%D0%A1%D0%A3%D0%9D%D0%9E%D0%9A%20%D0%A3%20%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A2%D0%95%D0%9A%D0%A1%D0%A2%D0%86%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A4%D0%95%D0%A1%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%98%202023.pdf#page=98>